

HumaniaHoiva, lähihoitajaopiskelijoiden oppimisympäristö

Marika Uotinen, opettaja

31.3.2017

Johdanto

Lähihoitaja -tutkinnon opiskelu tietopuolisilla jaksoilla on hyvin tietopainotteinen, johtuen mm. siitä ettei koulutusyksikössämme ole aiemmin ollut asiakastiloja eri asiakasryhmien käyttöä varten sekä siitä, että alan asiakastyö vaatii ymmärrystä ja tietopohjaa mm. ihmisen kehityksestä, sairauksista, toimintakyvyn tukemisesta ja lääkehoidosta. Vaikka teemmekin toiminnallisia harjoitteita tietopuolisen jakson aikana ja ajoittain myös yhteistyötä eri alan yritysten ja julkisen sektorin kanssa, olemme kaivanneet opetuksen ja oppimisen toiminnallistamista työelämälähtöisiä osaamistarpeita paremmin koulutuksen aikana esille tuoden. Tähän taustaan liittyen koulutusyksikköömme syntyi lähihoitajaopiskelijoiden oppimisympäristö HumaniaHoiva, joka toimii asiakastilana vauvasta vaariin, erilaisina ryhmäharjoitusten luokkatilana sekä tiimityöskentelyssä. Jokaiseen tutkinnon osaan kuuluu lisäksi viiden-kuuden viikon työssäoppimisjaksot, joissa ammattitaito ja osaaminen käytännössä osoitetaan ammattiosaamisen näytöissä tai tutkintosuorituksissa.

HumaniaHoiva -toiminnan tavoitteena on saada lähihoitajaopiskelijoille sisäisen yrittäjyyden ominaisuuksia paremmin esille, kuten vastuullisuutta, itseohjautuvuutta, luovuutta, organisointi- ja yhteistyökykyä ja asiakaslähtöisyyden huomioimista. Näitä taitoja tarvitaan myös työelämässä yhä enenevässä määrin. Toiminnan aikana opettajat näkevät paremmin opiskelijoiden osaamisesta käytännön työssä ja pystyvät antamaan niin tiedollisesta kuin taidollisestakin osaamisesta ohjausta ja rakentavaa palautetta työskentelyn aikana ja sen jälkeen. Tämä kehittää ja valmentaa opiskelijaa entistä paremmin varsinaisiin työssäoppimisjaksoihin ja näyttöihin. Koska kyseessä on lähihoitajakoulutus, toiminnan taustalla on hoitotyön ammattilaisten ja erityisesti lähihoitajien tulevaisuuden osaamistarpeiden vahvistaminen koulutuksen aikana.

HumaniaHoivan rakentamisprosessin kuvaus

Kevästä 2016 alkaen olen ollut suunnittelemassa maksullisen palvelutoiminnan yksikköä oppilaitokseemme. Tätä ns. HumaniaHoivaa käytetään monipuolisten asiakasryhmien kohtaamis- ja harrastepaikkana. Elokuusta alkaen toiminnan ja tilan suunnittelu konkretisoitui ja minut nimettiin HumaniaHoivan vastuuhenkilöksi. Sain olla tekemässä tilan sisustus-, väline- ja toimintasuunnittelutyötä niin paljon kuin opetustyöltäni ehdin. HumaniaHoivan asiakastilat koostuvat varsinaisesti kolmesta eri tilasta – olohuoneesta, leikkihuoneesta sekä monitoimitilasta eli ns. pienestä liikuntasalista.

Ennen toiminnan käynnistymistä suunnittelutyöhön kuului mm. opiskelijoista koostuvien toiminnan vastuuryhmien suunnittelu, puhelinkäytäntöjen ohjeistuksen, asiakaslistojen, ajanvarauslistojen, toimintaohjeiden, hinnastojen, laskutuskäytäntöjen, esitteiden ja päiväohjelmien

tekeminen. Toimintaa markkinoitiin yhteistyöverkostojen kuten Itä-Savon sairaanhoitopiirin kotihoitajille ja yksityisille palvelujentuottajille. Torstaina 22.9.2016 vietettiin avajaisia, johon Itä-Savon sairaanhoitopiirin Sosterin kautta saatiin 8 senioria tutustumaan toimintaan. Senioritoimintaa tarjotaan kahdesti viikossa tiistaisin klo 10-14 ja torstaisin klo 12-16. Sosterissa on käytössä Eevi ja Eemil Tannisen säätiön apuraha, jonka tarkoituksena on tukea ikääntyneiden harraste- ja virkistystoimintaa. Tämän apurahan kautta olemme saaneet osittain tukea senioreiden asiakaskäynteihin. Marraskuun alusta laajennettiin markkinointi lapsiparkkitoimintaan HumaniaHoivan tiloissa. Lapsiparkki on avoinna tiistaisin klo 14-17 sekä perjantaisin klo 9-13 pientä korvausta vastaan. Senioreiden päivätoiminta ja lapsiparkkitoiminta suunnitellaan asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. Lähihoitajaopiskelijat ovat olleet koko toiminnan prosessissa mukana - puhelinliikenteen hoitamisessa ja ajanvarauksissa, suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa pyrkien hyödyntämään mahdollisimman monipuolisia asiakkaan toimintakykyä ja hyvinvointia tukevia keinoja ja välineitä. Samalla he saavat työelämän ja tutkinnon perusteiden kannalta arvokasta kokemusta ja osaamista.

Syksyn 2016 aikana HumaniaHoivan senioritoimintaan osallistui yksittäisiä asiakkaita mutta tammikuusta lähtien saimme torstain senioriryhmään 5-7 vakituista kävijää. Lisäksi mm. eläkeliiton, senioriopettajien, muistiyhdistyksen, muutamien vanhusten vuokratalojen ja parkinsoniyhdistyksen kanssa olemme tehneet yhteistyötä järjestämällä heille virkistyspäiviä niin HumaniaHoivassa kuin ikääntyneiden taloyhtiöiden kerhotiloissa. Lapsiparkissa on ollut satunnaisia kävijöitä, joista pari lasta ovat vakiintuneet lähes viikoittain kävijöiksi pari tuntia kerrallaan. Lisäksi teemme yhteistyötä Itä-Savon Puatti ry:n kanssa, joka järjestää vertaistukitoimintaa aikuisille joka toisen viikon maanantaina. Siksi aikaa kyseisten aikuisten lapset ovat hoidossa HumaniaHoivassa. Kahdet lasten synttärjuhlat ovat olleet erinomainen projekti suunnittelusta toteutukseen lasten ja nuorten osaamisalan lähihoitajille. Palaute juhlista on ollut erittäin positiivinen. HumaniaHoivan markkinointi tapahtuu toistaiseksi melko vähin resurssein hyödyntäen Facebookin HumaniaHoiva -sivustoa, Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston nettisivuja ja jakamalla senioritoiminnan ja lapsiparkin esitteitä eri yhdistysten kautta, lähialueen asukkaille ja puskaradion kautta. Markkinoinnin tehostaminen on ensi lukuvuoden tavoitteena.

Opiskelijan osaamistarpeet HumaniaHoivassa ja lähihoitajan työssä

Lähihoitajan tulevaisuuden osaamistarpeita on kartoitettu Opetushallituksen vuonna 2011 selvittämässä raportissa (Hakala ym. 2011), jossa ilmenee, että lähihoitajan osaamistarpeiden kokonaisuuden muodostuvan lähihoitajan perustehtävästä ja neljästä osa-alueesta. Lähihoitajan perustehtävä on asiakkaan tai potilaan päivittäisten toimintojen tukeminen elämänsä eri vaiheissa terveyttä ja hyvinvointia suunnitelmallisesti edistäen. Osaamistarpeiden neljä eri osa-alueita ovat

- ammatillinen kasvu ja elinikäinen oppiminen, johon kuuluu oman osaamisen tunnistaminen, tieto- ja viestintäteknologian käyttö, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekokyky sekä sisäisen yrittäjyyden valmiudet.
- ammattieettinen toiminta, joka tarkoittaa kokonaisvaltaisen ihmiskäsityksen mukaan toimimista, alan arvojen mukaan toimimista sekä ammatillista itsetuntemusta
- ammatillinen vuorovaikutus, mikä koostuu dialogisesta vuorovaikutuksesta ja ohjaustaidoista asiakastyössä sekä monikulttuurisessa ja moniammatillisissa toimintaympäristössä ja työyhteisössä toimimisesta
- ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävä kehitystä edistävä asiakkaan tai potilaan hoito-, huolenpito- ja kasvatustyö, jonka keskiössä ovat asiakkaan voimavarojen tukeminen, toimintakyvyn ylläpitäminen ja edistäminen, arjen sujumista, mielenterveyttä sekä itsensä huolehtimista tukeva ja kannustava toiminta turvallisesti ja hoitajan omaa työhyvinvointia tukien.

Lähihoitajan tulevaisuuden osaamisessa painottuu vahvasti lähihoitajan perustehtävä, mikä vaatii laaja-alaista osaamista. (Hakala ym. 2011.) HumaniaHoivan toiminta ohjaa opiskelijoita ammatin osaamistarpeiden mukaiseen toimintaan. Asiakkaiden kanssa työskentely vaatii eettisiin arvoihin sekä hyviin vuorovaikutustaitoihin pohjautuvaa toimintaa, jossa asiakkaan omat voimavarat, holistinen ihmiskäsitys ja toimintakyvyn tukeminen on lähtökohtina. Tätä osaamistarvetta tukevat myös lähihoitajien työnantajien näkemykset, joissa korostuvat edellisten lisäksi tiedon aktiivinen hakeminen, oma-aloitteinen ja vastuullinen hoitotyön työote (Hämäläinen 2017, Laamanen 2017.) Kaikkea ei tarvitse osata ja tietää, mutta työhönsä sitoutuva työntekijä hankkii aktiivisesti vastauksia ja jakaa niitä työyhteisönsä ja asiakkaidensa kanssa.

HumaniaHoiva toimii yrittäjyyttä tukevana oppimisympäristönä, jossa oppija on aktiivinen, käytännön tilanteissa toimiva ja vastuuntuntoa kehittävä toimija. Opetus rakentuu yrittäjämäisesti ongelmanratkaisulle eli asiakkaiden tarpeiden ja voimavarojen mukaiselle toiminnalle sekä vuorovaikutukselle asiakkaiden, heidän läheisten ja opiskelijaryhmän kanssa. Ammatillisella toisella asteella työelämälähtöinen oppimisympäristö antaa hyvää pohjaa yrittäjyysvalmiuksien luomiselle. (Järvi 2013.) Kuten Järvi kiteyttää, ammatillisessa koulutuksessa yrittäjyys näyttäytyy aloitekykynä, tavoitteellisuutena, tuloksellisena ja taloudellisena toimintana sekä itsensä johtamisena. Nämä kaikki elementit näkyvät HumaniaHoivan toiminnassa, jossa opiskelijat pääsevät suunnittelemaan ja toteuttamaan palvelutoimintaa etenkin asiakaslähtöisten tavoitteiden, tuloksellisuuden eli asiakkaan kokeman hyödyn sekä oman ammatillisen taidon karttumisen sekä itsensä johtamisen kautta. Taloudellisia elementtejä pohditaan mm. lasten synttärjuhlia sekä ikääntyneiden viriketoimintaa suunniteltaessa.

HumaniaHoivassa oppiminen opettajan näkökulmasta

HumaniaHoiva on käytännön esimerkki kokemuksellisesta oppimisympäristöstä, josta käytetään myös nimitystä learning by doing -menetelmä. Ihmisellä on luonnollista tekeminen. Onnistumisen kokemukset ja osaaminen vahvistavat opiskelijan itsetuntoa. (Venkula 2009). Opettajan näkökulmasta on eri asia hyödyntää oppimisessa perinteisen luokan seinien ulkopuolista aidon työelämän kaltaista kuin turvallista ja perinteistä opettamisen kaavaa. Opettajan kannalta tämä vaatii joustavuutta ja todellisten elämäntilanteiden ja työelämän osaamistarpeiden ja alan toiminnan ymmärtämistä oppimisen suunnittelussa. Järvi (2013) huomauttaa lisäksi, että opettajan on kyettävä myös hyväksymään omat epävarmuuden ja epäonnistumisen tunteensa oppimisprosessissa, koska oppiminen ei ole niin opettajan omissa käsissä ja hänen luoman käsityksensä mukaista. HumaniaHoivan toiminta on aiheuttanut opettajien keskuudessa lähinnä positiivista keskustelua opiskelijoiden oppimisen – ja osaamisen – havainnollistajana. Asiakkaiden kohtaamisen lämminhenkisyys ja asiakkaita kannustava ja kuunteleva kiireetön ilmapiiri olisi kaikkien opettajienkin koettava. Opiskelijat toimivat toistensa malleina ja oppimista tapahtuu myös niille, joiden rooli on alkuun vetäytyvämpi. Suunnittelussa opettaja toimii ohjaajana ja tavoitteellisen prosessin tukijana. Asiakastyössä opettajan rooli on olla taustalla, mikä on osaltaan

haaste myös opettajalle, jolle asiakastyö on entuudestaan yleensä luontevaa ja mieluisaa. Opiskelijoiden työnjako ja vastualueet on oltava melko selkeä, jottei jokainen ole vähän kaikessa mukana. On hyvä oppia antamaan toisille, hiljaisemmillekin, tilaa ja toimia toiminnan havainnoijana. Toiminnan reflektointi jälkikäteen on tärkeää ja sekin opettavaista.

HumaniaHoivan palvelutoiminta muotoutuu kysynnän ja asiakastoiveiden mukaan. Ensi lukuvouden suunnittelussa on huomioitava aukioloaikojen ja hinnoittelun ajantasaisuus sekä vastuuryhmien perehdyttäminen niin että käytänteet toimivat ja tiedotus kulkee mutkattomasti. Ensimmäinen puolikas vuosi on kokonaisuutena antanut lupaavia tuloksia niin pedagogisen kehittämisen kuin oppimisen kannalta.

Lähteet

Hakala, R., Tahvanainen, S., Ikonen, T. & Silo, A. 2011. Osaava lähihoitaja 2020. Sosiaali- ja terveysalan perustutkintokoulutuksen kehittämisstrategia. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2011:6. Saatavilla www.oph.fi/download/132619_Osaava_lahihoitaja_2020.pdf. Luettu 29.3.2017

Hämäläinen, M. 2017. Työelämässä tarvittava osaaminen – päiväkodin johtaja. Sähköpostihaastattelu 10.3.2017

Järvi, T. 2013. ”Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella” Akateeminen väitöskirja. Lapin yliopisto. Saatavilla http://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61670/Jarvi_actaE_109_pdfA.pdf?sequence=4. Luettu 14.3.2017

Laamanen, A. 2017. Työelämässä tarvittava osaaminen – Itä-Savon sairaanhoitopiirin rekrytoija. Sähköpostihaastattelu 10.3.2017

Venkula, J. 2009. Tekemisen teesit: alussa on teko! Opetusministeriön asettaman tuntijakoryhmän kutsuseminaari. Sanoista tekoihin. Helsinki 13.11.2009. Saatavilla www.oph.fi/download/117725_Venkula21209.pdf . Luettu 30.3.2017